ابتکار
روزنامه صبح ایران

سه‌شنبه ۴ آذر ۱۴۰۴
۴ جمادی‌الثانی ۱۴۴۷
۲۵ نوامبر ۲۰۲۵
سال بیست‌ویکم
شماره ۶۰۵۹
۱۲ صفحه
۲۰۰۰۰ تومان

مسعود پزشکیان در دوراهی انتخاب بین دوست قدیمی و معاون اول قرار می گیرد؟

رمزگشایی از اختلاف بین عارف و قائم‌پناه

گروه سیاسی – در روزهای گذشته شایعه‌ای مبنی بر استعفای محمدرضا عارف، معاون اول رئیس‌جمهور، مطرح شد. به‌رغم تکذیب‌ها، موج این خبر در فضای سیاسی و رسانه‌ای همچنان ادامه دارد. این خبر را ابتدا سایت خبری «فراز» اعلام کرده بود که در نهایت ناچار شد خبر را از خروجی خود حذف کند؛ اقدامی که احتمال استعفای عارف را تقویت می‌کند. پس از آن نیز دو رسانه نزدیک به قالیباف، رفتن معاون اول ۷۴ ساله دولت پزشکیان را صحیح دانستند.

شرح درصفحه ۲

جمعه سیاه؛ حراجی بی محتوایی که فقط اسم حراجی دارد

تخفیف‌های صوری؟!

صفحه ۸

تاثیرات آتش گسترده در جنگل الیت

فاجعه در الیت ریه‌های مازندران را سوزاند

صفحه ۳

رازگشایی از آمار گفته نشده بازی‌های اسلامی ریاض

جعبه جواهری به نام دختران ایران!

صفحه ۵

پروژه‌ای که ایران را بی‌آب کرد

۶۰۰ سد یک سرزمین تشنه

صفحه ۶

طرح: محمد طحانی

سرمقاله

سعید پای بند

بحران آب در ایران؛ چالش‌های ساختاری و ضرورت تغییر رویکرد

بحران آب در ایران، امروز نه تنها یک بحران طبیعی، بلکه به یک چالش ساختاری تبدیل شده است. با توجه به کاهش منابع آبی، تغییرات اقلیمی و رشد بی‌رویه جمعیت، ایران با چالشی جدی در این زمینه مواجه است. با این حال، تمرکز صرف بر عوامل طبیعی مانند بارش کم یا اقلیم خشک، ما را از درک ریشه‌های اصلی بحران دور می‌کند. واقعیت این است که بحران آب در ایران بیش از آنکه نتیجه محدودیت‌های طبیعی باشد، حاصل مجموعه‌ای از تصمیمات نادرست، سیاست‌گذاری‌های شتاب‌زده و مدل‌های مدیریتی ناپایدار است که وضعیت موجود را به شدت پیچیده کرده‌اند.

بحران آب در ایران برخلاف آنچه که معمولاً به نظر می‌رسد، تنها مسئله‌ای فنی و مهندسی نیست که با ساخت سد و انتقال آب حل شود. این بحران، عملاً مسئله‌ای پیچیده‌تر از کمبود منابع است. مشکل در تصمیم‌گیری‌های غیرکارشناسی، قوانین بی‌اثر و عدم هماهنگی میان نهادهای مختلف است. در حقیقت، در شرایطی که بیشتر کشورهای جهان، حتی آنهایی که در اقلیم‌های خشک و نیمه‌خشک قرار دارند، به اصلاح الگوهای مصرف و بهره‌وری از منابع آب پرداخته‌اند، ایران همچنان در مسیر افزایش عرضه منابع آب به‌جای مدیریت تقاضا و کاهش مصرف پیش می‌رود.

در ایران، دهه‌ها سیاست‌گذاری آبی به شدت وابسته به راهکارهای سازه‌ای مانند سدسازی و پروژه‌های انتقال آب بوده است.

این مدل در بسیاری از مواقع نه تنها بحران آب را کاهش نداده بلکه به تشدید مشکلات محیط‌زیستی، اجتماعی و اقتصادی منجر شده است.

ادامه درصفحه ۲

اخبار

پوتین:

پیشنهادهای آمریکا می‌تواند مبنایی برای حل و فصل درگیری باشد

کرملین اعلام کرد، پوتین در تماس تلفنی با اردوغان تایید کرد که پیشنهادهای آمریکا در مورد اوکراین می‌تواند مبنایی برای حل و فصل جنگ باشد.

به گزارش ایسنا، دفتر مطبوعاتی کرملین امروز (دوشنبه) اعلام کرد که «ولادیمیر پوتین»، رئیس جمهور روسیه، و «رجب طیب اردوغان»، همتای ترک او، توافق کردند که تماس‌های روسیه و ترکیه را در مورد مسئله اوکراین در سطوح مختلف تشدید کنند.

در بیانیه کرملین آمده است: «توافق‌نامه‌ای برای تشدید تماس‌های روسیه و ترکیه در مورد مسئله اوکراین در سطوح مختلف حاصل شد.»

رئیس جمهور روسیه در گفت‌وگو با اردوغان تأیید کرد که پیشنهادهای ایالات متحده، در اصل، می‌تواند مبنایی برای حل و فصل نهایی و مسالمت‌آمیز درگیری در اوکراین باشد.

در بیانیه‌ای از دفتر مطبوعاتی کرملین آمده است: «ولادیمیر پوتین خاطرنشان کرد که این پیشنهادها، در نسخه‌ای که ما دیده‌ایم... می‌تواند در اصل، مبنایی برای حل و فصل نهایی و مسالمت‌آمیز [درگیری در اوکراین] باشد.»

رجب طیب اردوغان هم آمادگی ترکیه را برای مشارکت در تمام ابتکارات و برنامه‌های دیپلماتیک که ارتباط مستقیم بین طرفین بحران اوکراین را تسهیل کرده و راه را برای صلح پایدار در منطقه هموار می‌کند، تأیید کرد.

بیانیه‌ای که امروز توسط ریاست جمهوری ترکیه منتشر شد، نشان می‌دهد که اردوغان به پوتین بر آمادگی کشورش برای «مشارکت در تمام ابتکارات و برنامه‌های دیپلماتیک که ارتباط مستقیم بین طرفین [روسیه و اوکراین] را تسهیل کرده و راه را برای صلح پایدار در منطقه هموار می‌کند» تأکید کرد.

در این بیانیه آمده است که اردوغان به پوتین اطلاع داده است که کشورش به تلاش‌های خود برای پایان دادن به بحران بین روسیه و اوکراین با صلحی عادلانه و پایدار ادامه خواهد داد.

همچنین در بیانیه کرملین آمده است پوتین و اردوغان در مورد مسائل جاری همکاری‌های دوجانبه، با تمرکز بر گسترش بیشتر روابط تجاری و سرمایه‌گذاری و اجرای پروژه‌های انرژی مهم استراتژیک، گفتگو کردند.

کرملین همچنین اعلام کرد رجب طیب اردوغان پس از سفرش به اجلاس گروه ۲۰ و دیدار با سران چندین کشور شرکت‌کننده، طی گفتگوی تلفنی با پوتین، برداشت‌های خود را با او در میان گذاشته است.

سفر لاریجانی به پاکستان در راستای تحکیم روابط تهران و اسلام آباد

سفیر پاکستان در تهران در آستانه سفر رسمی دبیر شورای عالی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران به اسلام‌آباد گفت: این سفر در راستای تحکیم روابط دو کشور با رویکرد توسعه مناسبات مختلف است.

به گزارش روز دوشنبه خبرنگار ایرنا، محمد مدثر تیپو در پیامی گفت: علی لاریجانی دبیر شورای عالی امنیت ملی امروز به پاکستان سفر می‌کند.

وی افزود: این سفر بخشی از تعاملات گسترده بین مقام‌های بلندپایه دو کشور برای تقویت روابط در حوزه‌های مختلف است.

سفیر پاکستان تاکید کرد: سفر دبیر شورای عالی امنیت ملی ایران بی شک نقش مهمی در تحکیم بیشتر روابط تاریخی و ریشه‌دار ایران و پاکستان خواهد داشت.

به گزارش ایرنا؛ دبیر شورای عالی امنیت ملی امروز (دوشنبه سوم آذرماه) در حساب کاربری خود در شبکه ایکس با بیان اینکه به پاکستان، کشور دوست و برادرمان در منطقه، سفر می‌کنم، نوشت: ایرانیان فراموش نمی‌کنند که در جنگ ۱۲ روزه رژیم صهیونیستی و آمریکا علیه ایران، ملت پاکستان در کنار ملت ایران ایستادند. لاریجانی تصریح کرد: ایران و پاکستان دو کشور مهم و تاثیرگذار در امنیت پایدار در منطقه هستند و ما همواره به روابط برادرانه کشورهای منطقه توجه داریم.

سیاست ضدایرانی دونالد ترامپ در انتخابات بغداد، نتیجه معکوس داد

وب سایت Eurasia Review در مطلبی در خصوص انتخابات برگزار شده در عراق با اشاره به اینکه اولویت اصلی رئیس جمهور آمریکا پایان‌دادن به وابستگی عراق به انرژی ایران و جداکردن اقتصاد عراق از ایران بود، نوشت: به‌نظر می‌رسد این تهدیدها نتیجهٔ معکوس داده‌اند زیرا رای‌دهندگان عراقی آن را دخالت آشکار در حاکمیت ملی خود تلقی کرده‌اند.

به گزارش سیاست خارجی ایرنا، انتخابات عراق چه پیش چه پس از برگزاری به موضوع داغی برای رسانه های منطقه ای و فرامنطقه ای تبدیل شد. در میان تحلیل های منتشر شده، تلاش ایالات متحده برای تاثیرگذاری بر این انتخابات به منظور کاهش رابطه میان تهران و بغداد را مورد توجه قرار داده است.

وب سایت Eurasia Review در مطلبی در خصوص انتخابات برگزار شده در عراق با اشاره به اینکه تا پیش از برگزاری انتخابات، بلوک‌های سیاسی عراق نگران مشارکت پایین و نتیجه این دور از انتخابات بودند، نوشت: برخلاف همهٔ پیش‌بینی‌ها، مشارکت در انتخابات پارلمانی ۲۰۲۵ به ۵۶.۱۱ درصد رسید و همه را غافلگیر کرد، آن هم با وجود پافشاری مقتدی صدر بر تحریم انتخابات. صدر، که از پایگاه بزرگ و سرسختی از حامیان برخوردار است، در انتخابات ۲۰۲۱ با ۷۳ کرسی بیشترین تعداد را کسب کرده بود. با این حال، به‌دلیل ناتوانی در تشکیل «دولت اکثریت ملی»، فراکسیون خود را از پارلمان خارج کرد و متعهد شد که فرایند سیاسی را تحریم کند.

نویسنده در ادامه با ارائه تحلیلی درباره چرایی شکل گیری این نتیجه در انتخابات عراق با اشاره به اینکه عوامل متعددی در این نتیجه نقش داشتند، نوشت: نخست، با کنار رفتن صدر، بخش‌های مختلف «چارچوب هماهنگی»به سرعت تصمیم گرفتند به‌صورت جداگانه در انتخابات شرکت کنند و همین موجب جذب طیف گسترده‌تری از رأی‌دهندگان شد.

دوم، با فاصله گرفتن السودانی از چارچوب هماهنگی که او را در سال ۲۰۲۲ برای نخست‌وزیری نامزد کرده بود و تشکیل ائتلاف مستقل برای کسب دور دوم، چهره‌های قدرتمندی چون نوری المالکی، رهبر «دولت قانون» و هادی العامری، رهبر سازمان بدر، وارد میدان شدند و دوباره توجه رأی‌دهندگان را جلب کردند.

سوم، جنایات هولناکی که پس از سقوط رژیم اسد در سوریه رخ داد به‌ویژه علیه اقلیت‌های علوی و دروزی به‌همراه تهدیدهای آشکار فرقه‌ای علیه شیعیان عراق، زنگ خطر را برای منطقهٔ شیعه‌نشین به صدا درآورد.

چهارم، مانند همیشه رهبران سنی، شیعه و کرد به‌طور عمدی تنش‌های فرقه‌ای و قومی را شعله‌ور کردند تا آن را دستاویزی برای بسیج رأی‌دهندگان قرار دهند.

پنجم، ناتوانی رهبران سنی و کردی در همراهی با دعوت صدر برای تبدیل تحریم انتخابات به ابزاری جهت مبارزه با فساد، نه تنها کارآمدی تحریم را زیر سؤال برد بلکه به رهبران چارچوب هماهنگی این امکان را داد که آن را ابزاری خاص برای دلسردکردن برخی از رأی‌دهندگان جلوه دهند.

ششم، مارک ساوایا، فرستادهٔ ترامپ به عراق که در ۱۹ اکتبر منصوب شد بی‌وقفه تلاش کرده است نه‌تنها رأی‌دهندگان شیعه را از حمایت از بلوک‌های نزدیک به ایران باز دارد، بلکه گستاخانه بر روند تشکیل دولت بعدی نیز اثر بگذارد. او بارها تهدیدهای پنهانی دربارهٔ اعمال تحریم‌های فلج‌کننده مطرح کرده است.

ساوایا با وجود تمجید از السودانی به‌دلیل «هدایت کشور در مسیر درست»، تأکید کرده بود که آمریکا انتظار دارد دولت جدید عراق این کشور را از آنچه او «مداخلهٔ مخرب خارجی، از جمله ایران» خوانده رها کند. سخنان او بازتاب‌دهندهٔ اولویت‌های اصلی ترامپ بود: پایان‌دادن به وابستگی عراق به انرژی ایران و جداکردن اقتصاد عراق از ایران.

به‌نظر می‌رسد این تهدیدها نتیجه معکوس داده‌اند، زیرا رای‌دهندگان عراقی آن را دخالت آشکار در حاکمیت کشور تلقی کرده‌اند.

از نگاه ترامپ، هیچ‌یک از اهداف سیاستی او در عراق بدون مهار «نفوذ ایران» قابل تحقق نیست، نفوذی که مدت‌هاست به نیروهای بسیج مردمی (حشد الشعبی) گره خورده است؛ ائتلافی دولتی از نیروهای عمدتاً شیعه که در پاسخ به فتوای آیت‌الله سیستانی در سال ۲۰۱۴ برای مقابله با داعش تشکیل شد. جای تعجب نیست که تمرکز اصلی ترامپ بر فشار به دولت عراق برای تضعیف حشد الشعبی بوده است.

ترامپ از اجلاس «صلح غزه» در شرم‌الشیخ در ۱۳ اکتبر استفاده کرد تا پیام تندی را از طریق السودانی به بغداد برساند: «عراق این‌قدر نفت دارد که نمی‌داند با آن چه کند» و آن را «یک مشکل بزرگ» توصیف کرد.

ترامپ دوره دوم خود را با سفر ۱۳ مه به عربستان، قطر و امارات آغاز کرد؛ سفری که طی آن از «کسب ۵ تریلیون دلار» سخن گفت و در دوحه بود که اعلام کرد که «ایران باید جدی از امیر قطر تشکر کند چرا که دیگرانی هستند که می‌خواهند ما ضربهٔ سختی به ایران وارد کنیم برخلاف قطر.» نویسنده در ادامه این بخش ادعا می کند که شاید برخی از کشورهای حاشیه شورای همکاری خلیج فارس منظور ترامپ از این سخنان از قطر بوده اند.

نویسنده این گزارش با اشاره به اینکه محدودسازی حشد الشعبی، پروژه مشترک امریکا و برخی کشورهای عربی منطقه است نوشت: حشد الشعبی با وجود مشارکت در حملات علیه اسرائیل، تاکنون هدف قرار نگرفته است. واقعیت این است که ترامپ به‌شدت نگران بی‌ثبات‌شدن عراق و جهش غیرقابل‌کنترل قیمت نفت بوده و به همین دلیل از حمله به حشد الشعبی خودداری شده است.

در ادامه کارزار ترامپ برای افزایش فشار بر حشد الشعبی، مارکو روبیو، وزیر خارجهٔ آمریکا، دولت و پارلمان عراق را وادار کرد طرح قانون جدید «کمیسیون حشد الشعبی» را کنار بگذارند و استدلال کرد که تصویب چنین قانونی نفوذ ایران را تقویت می‌کند. روبیو در اکتبر ۲۰۲۵ بار دیگر به السودانی یادآور شد که «خلع‌سلاح نیروهای تحت حمایت ایران فوریت دارد.

با پایان رأی‌گیری، حالا چانه‌زنی سیاسی میان بلوک‌ها آغاز شده است. گرچه ائتلاف السودانی با ۴۶ کرسی پیشتاز شد، اما فاصلهٔ زیادی با اکثریت لازم برای تشکیل سریع دولت یا تضمین دور دوم دارد. تجربهٔ سال‌های گذشته نشان داده است که نه تعداد کرسی‌ها و نه میزان مشارکت تعیین‌کنندهٔ نخست‌وزیر نیست.

در نظام سهمیه‌بندی قدرت در عراق، مناصب براساس تقسیم‌بندی‌های فرقه‌ای و قومی توزیع می‌شود: شیعیان نخست‌وزیر را تعیین می‌کنند، سنی‌ها رئیس پارلمان و کردها رئیس‌جمهور را. دشوارترین بخش، انتخاب رئیس‌جمهور است که نیاز به ۲۲۰ رأی دارد و او سپس نامزد بزرگ‌ترین بلوک را برای تشکیل دولت دعوت می‌کند.

یادداشت

طیف ها و دسته های نسل آلفا

محمدعلی‌نویدی

گروه جمعیتی و مجموعه نسلی آلفا « Alpha » همانند سایر نسل ها دارای طیف ها و دسته ها و رده‌های مختلف سنی هستند؛ بررسی و تحلیل همین طیف های گوناگون موجب شناخت مبانی و شاخصه های اصلی نسل آلفا می شود. در این بخش از کتاب نسل آلفا، ابتدا به مبانی و بنیادهای تقسیم بندی و یا طبقه و دسته بندی آحاد و افراد نسل آلفا می پردازم و سعی می کنم روشن سازم که چه بنیادی برای تقسیم بندی نسل آلفا منطقی و مناسب است. سپس به دسته بندی پیش نهادی خود اشاره می کنم و آنگاه به شاخصه های اصلی نسل آلفا اشاره خواهم کرد.

مبنای تقسیم بندی گروه جمعیتی نسل آلفا به تصور اینجانب قابلیت وجودی و سن رشد یافتگی آنان است. به عبارت ساده‌تر، نسل آلفا را با توجه به ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل می توانیم دسته بندی کنیم. این اساس و پایه چون وجودی و اثری است نمی توان آن را حذف یا تحلیل و یا به چیزِ دیگری کاهش داد. منظورم واقعیت نسل آلفا و گروه های مختلف آن است. مثلاً، نسل آلفای کم سن و سال ظرفیت و پتانسیل خاص خود را دارد و نسل آلفای با سن و سال بیشتر قابلیت و توانایی خاص خود را. بنابراین، تفکیک و رده بندی گروه جمعیتی نسل آلفا، که در شناخت آن کاملاً مؤثر و مفید است، با شناخت قابلیت‌ها و استعدادها و توانایی ها این مرتبط می باشد. البته، مبنای دیگری نیز هستند، مثل تغییرات بیرونی و اجتماعی، وضعیت خانواده ها، نظام سیاسی، نظام آموزش و پرورش و توسعه یافتگی و توسعه نیافتگی و غیره. پژوهش و اندیشیدن به نسبت سن و سال با موقعیت و وضعیت نسلی، همان تلاش برای کشف و شناخت مبنای تقسیم بندی نسل آلفا محسوب می‌شود.

از منظر اینجانب که همانا نگاه تفکراثربخش باشد، نسل آلفا را به پنج دسته و رده سنی و درون نسلی می توان منقسم کرد: ۱- نسل آلفای نوزاد. یعنی فرزندانی که تازه به دنیا آمده اند و بیش از یک سال از تولد آنان نگشته است. تازه مولود هستند. این دسته از نسل آلفا بیش از بقیه دسته ها و رده های سنی، به مراقبت و نگهداری نیازمندند. حفظ سلامتی و بهداشت و رشد مناسب جسمی و روحی آنان اصالت دارد. ۲- دسته دوم از نسل آلفا از سن یک سالگی شروع می‌شود و تا سه سالگی ادامه دارد. اسم این دوران را دوران بچگی می گذارم. چون هنوز آموزش و آگاهی و مهارت خاصی ندارند. « استثناء قاعده را ابطال نمی کند». بنابراین، دسته و طیف دوم نسل آلفا، طیف و طبقه بچگی می باشد. مهمترین خصلت و ویژگی این دورهٔ نسل آلفا وابستگی و الگو برداری از رفتار والدین است. ۳- طیف سوم از نسل آلفا، از سه سالگی شروع می‌شود و تا شش سالگی ادامه می یابد. در این دوره اندکی در پرورش و تربیت قوای ذهنی و عاطفی کودک پیشرفت حاصل می‌شود، در واقع این دوران همان دوران « کودکی » است. مهمترین ویژگی و خاصیت این دسته خروج از محیط خانه و وابستگی مطلق عاطفی به پدر و مادر، و ورود به محیطهای بیرونی و مهدکودک‌ها و بازی در بیرون با سایر کودکان است. کافیست به شهر بازی ها و بخش کودکان پارک ها سر بزنید و بصورت تحقیق میدانی بدرستی این مطلب پی ببرید. ۴- طیف چهارم نسل آلفا، از شش سالگی شروع می‌شود و تا دوازده سالگی استمرار دارد. یعنی دوره ابتدایی و دبستانی و کودکان بزرگ سال. دیگر کم کم این دسته از نسل آلفا با محیط مدرسه و معلم و آموزش از طریق آنلاین و دنیای مجازی آشنا می‌شود و بر آشنایی قبلی و اغلب تصویری و بصری و ناخودآگاه خود، آگاهی می یابد و می تجربد « تجربه پیدا می‌کند ». آغاز خلاقیت و نوآوری های ابتدایی از این دوران ظهور می کند و اندک اندک دوران نوجوانی فرا می‌رسد. ۵- دوران و طیف نوجوانی. یعنی طبقه و طیفی که دارای سن و سال دوازده سالگی و کمی بیشتر تا چهارده سالگی را شامل می‌شود. مراد این بود که بدانیم نسل آلفا دارای طیف های سنی گوناگون است و اقتضای سن و سال ها متفاوت می‌باشد. البته در اینجا به طیف کودکان استثنایی و غیر عادی نپرداختم که در جای خود بحث و بررسی دقیق لازم است. دقت در این نکته (طیف بندی نسل آلفا) برای تمام والدین، مربیان، معلمان، محتوا سازان دنیای مجازی و طراحان بازی های آنلاین و دیجیتال، حاکمان و مدیران شهری و روستایی و همه کسانی که با نسل آلفا سروکار دارند، یک ضرورت و لازم عقلی است. تمام طیف های گوناگون نسل آلفا همانند رنگ‌های یک تصویر و تابلوی زیبا هستند که در جای خود حقیقت و زیبایی آن تصویر را شکل می دهند و می سازند. یک تابلوی زیبا تنها یک رنگ ندارد و هستی و زیبایی خود را مدیون تلفیق و ترکیب بوم ها و رنگ و روغن هاست، مثل طیف های مختلف نور و روشنایی و ایجاد نورافشانی و مناظر زیبا. خلاصه، فهم تقسیم بندی نسل آلفا، فهم ریتم های گوناگون وجودی و اثری این نسل است تا در چگونگی و تنظیم وزن و نظم زندگی نسل آلفا، متولیان و مربیان امور را یاری کند. و بار مسئولیت تغییر نسلی را یاد آور شود.